

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 26. An Inquisitor possit procedere contra officiales Papae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

legitime electus est Pontifex Romanus. & Ecclesia caput posse incidere in heresim, mox de iudice querunt, vt hic facit Eymericus. Primum ergo querendum erat, an Papa hereticus fieri possit, inde de iudice erat inuestigandum.

Quantum ad primum attinet, Eymericus aperte sentit, Papam in heresim posse incidere: cuius sententia communi Theologorum, & Canonistarum voto recepta est: qua tenent Turrecremata in sum. de Ecclesia, lib. 2. ca. 93. & multis seq. Caiet. in opusc. de auctoritate Pape, & concilij, Cardin. Hieronymus Albanus Parisiensis consultus celeberrimus in lib. de potestate Pape, par. 1. Dominic. Sotus lib. 4. sent. dist. 2. q. 2. art. 2. versic. dubium autem est. Alfonso Castrius lib. 2. c. 23. in princip. de iusta heret. punitione. Melchior Canus li. 6. c. vlt. de locis theologicis. Syluester in sum. verbo, Papa. q. 4. m. 4. Canonice communitur in c. si Papa. 40. dist. Ioannes Roias singu. 146. incipien. Papa de crimine heresis. Augustinus de Ancona in sum. de potestate Ecclesiae. q. 5. per totam quaestionem. Simancas de catho. inst. tit. 12. nu. 12. & tit. 45. de Papas. num. 35. & alij, quos longum esset recensere. quorum frequentiori sententia, Papa effectus hereticus Cocilio veluti legitimo iudici supponitur.

Sunt alij, qui intrepide asserant, Papam non posse fieri hereticum, inter quos est Albertus Pighius Campanensis lib. 4. c. 8. de Ecclesiast. Hierarchia, cuius sententia satis probabilis videtur, & consona rationi, & fortassis etiam antiquorum Patrum dictis. qua si vera sit, omnes superiorum Doctorum longissima altercatione facile cessabunt.

Hoc certum putat Albertus Pighius praecitato loco, oes Romanos Pontifices, qui in heresim incidisse commemorantur, posse ab heresis nota liberari, ostenditque rem aliter habuisse, ac a multis referatur.

Et haec sententia illo potissimum nititur fundamento, quod Christus orauit pro Papa ne deficiat fides sua, vt ipse fratres in fide nutantes confirmaret; quasi videatur hoc privilegium personale esse, & annexum ei, qui rite et canonice electus est Pontifex Romanus, ex assistentia Spiritus sancti non permittentis eum in heresim labi; quamvis in quibus alia delicta possit ex humana fragilitate incidere, sed de his alibi plura.

Interim Locutus haec eadem, quae ab Eymericodicitur, refert in opere iudicali verbo, Papa, nu. 6. ubi addit extare bullam Pauli Quarti de hac materia diffuse loquentem.

QVAESTIO XXVI.

An inquisitor possit procedere contra officiales Pape.

Decimasexta quaestio est, Vtrum inquisitor possit procedere contra officiales, seu nuntios domini nostri Pape, si detentantur de heretica prauitate?

Respondemus quod non; vt patet in litteris domini Ioannis xxij. tenoris sequentis: Cum Mattheus de Pontiniano ordinis Praedicatorum, inquisitor

hereticae prauitatis in Regno Siciliae auctoritate Apostolica deputatus, friuola occasione quaesita, ac nostra, & Apostol. sedis reuerentia, & honore postpositis in dilectum filium magistrum Guilermum de Baletto Archidiaconum Foroliuensem, capellanum nostrum, Campaniae maritimaeque rectorum excommunicationis sententiam, inconfultis motibus non sine multa temeritate duxerit proferendam: Nos volentes de cetero talium praesumptionibus, & obuiare: vniuersis, & singulis tam ordinarijs, quam delegatis iudicibus, ac inquisitoribus, prauitatis eiusdem, & alijs vniuersis, & singulis quacumque auctoritate fungantur, auctoritate Apost. districtius inhibemus, & mandamus expressè, ne contra nostros, & Apostol. sedis officiales, vel nuntios, aut ipsorum aliquem quavis occasione, vel causa, absque nostra, & Apostol. sedis licentia speciali, eis per sedis ipsius litteras cedenda, plenam faciente de tenore praesentium mentione, procedere quoquo modo praesumant, aut in eos, vel ipsorum aliquem excommunicationis, vel suspensionis, seu qualvis alias sententias promulgare: Nos enim ex nunc decernimus irritum, & inane, quicquid contra inhibitionem, & mandatum huiusmodi contigerit attentari. Volumus tamen quod dicecesani, & inquisitores praedicti super his, quae negotium tangunt fidei, alij vero super his quae rem tangunt, vel publicam, vel priuatam, siue ordinarij, siue delegati, quacumque auctoritate fuerint, prout possent ad eorum officium pertinere, si quid per officiales, & nuntios ipsos indebite forsitan attentatum extiterit, se plenius informare: idque nobis significare studeant, vt providere super hoc de remedio opportuno valeamus. Nulli ergo, & c. Datum Auinioni xij. Cal. Ianuarij. Pontificatus nostri, anno vndecimo.

Complex axioma colligo ex hac quaestione. Primum est: inquisitores non procedunt contra officiales, & nuntios sedis Apostolicae. Alterum est: Possunt tamen talium delicta sedi Apostolicae denuntiare. Et quoniam alibi promisi me hoc loco de hac re disputaturum; ideo quamuis tractatio sit late patens, breuissime tamen non expediam. Per hanc quaest. videtur ampliari definitio cap. inquisitores de her. li. 6. et limitari inquisitorum potestas: quia nendum contra Episcopos, sed neque contra officiales, & nuntios sedis Apostolicae possunt procedere. In hac quaest. tota difficultas posita est in intelligendo quis dicatur nuntius, aut officialis sedis Apostol. & quamuis nomen nuntij sit generale, quo significamus eum, per quem quid alijs denuntiamus, nobisque vicissim quid alijs denuntiamus. l. i. ff. de procurato. l. qui autem. §. vlt. ff. de constit. pecunia. at hic per nuntium, seu officialem sedis Apostol. cum accipimus, qui nuntium eius, siue mandatum profert, qui & Legatus dicitur. 97. dist. in. cap. nobilissimus. Rursus obseruandum est, duo esse genera nuntiorum, officialium, seu delegatorum sedis Apostol. Quidam sunt, qui dati sunt ad decidendam causam aliquam

¶ a. praesumptionibus.

COMMENT. LXXV.

Complex axioma colligo ex hac quaestione. Primum est: inquisitores non procedunt contra officiales, & nuntios sedis Apostolicae.

Alterum est: Possunt tamen talium delicta sedi Apostolicae denuntiare.

Et quoniam alibi promisi me hoc loco de hac re disputaturum; ideo quamuis tractatio sit late patens, breuissime tamen non expediam.

Per hanc quaest. videtur ampliari definitio cap. inquisitores de her. li. 6. et limitari inquisitorum potestas: quia nendum contra Episcopos, sed neque contra officiales, & nuntios sedis Apostolicae possunt procedere.

In hac quaest. tota difficultas posita est in intelligendo quis dicatur nuntius, aut officialis sedis Apostol. & quamuis nomen nuntij sit generale, quo significamus eum, per quem quid alijs denuntiamus, nobisque vicissim quid alijs denuntiamus. l. i. ff. de procurato. l. qui autem. §. vlt. ff. de constit. pecunia. at hic per nuntium, seu officialem sedis Apostol. cum accipimus, qui nuntium eius, siue mandatum profert, qui & Legatus dicitur. 97. dist. in. cap. nobilissimus.

Rursus obseruandum est, duo esse genera nuntiorum, officialium, seu delegatorum sedis Apostol. Quidam sunt, qui dati sunt ad decidendam causam aliquam

Quis dicatur officialis, vel nuntius sedis Apostolicae.

Officialium sedis Apostol. duo genera, & contra quos non procedat inquisitores.

aliquam inter partes, que ad sedem Apostolicam non pertinet, sed priuatorum utilitatem respicit. Alij sunt ab ipsa sede constituti, circa ea, que honorem, et dignitatem sedis Apostolicam respiciunt, & qui vices Pontifici summum in aliquibus causis, seu causa gerunt, quorum officium circa negotia sedis Apostolicam versatur. primi non gaudent privilegio immunitatis, de quo hic Emericus: postremi oino illo privilegio fruuntur: neque enim inquisitores possunt procedere contra eos. ita voluit Lapsus de Castilione antiquus iuris interpretis quoda responsio de hac re edito incipien. Factum super quo. vers. Ad secundum vero dicendum est. quod responsum nunc circumfertur post consilia Odradisi, Lapsus sequitur Dec. in Rub. ff. de officio eius. nu. 8. & in rub. extra de officio deleg. nu. 9. quorum sententia vera est, & tenenda; nam cum hoc privilegium sit tributum ob reverentiam, & honorem sedis Apostolicam, valde equum est, ut illi solo eo videntur, qui negotia immediate ad dictam sedem spectantia tractant: quando vero liceat absolute inquisitoribus contra hos procedere, dicam in quaest. seq. & ex his brevissime dictis remanet tota hec quaestio clarissima.

QUESTIO XXVII.

An Inquisitor procedere possit contra Episcopos.

Vicesima septima quaestio est: Vtrum Inquisitor possit procedere contra Episcopos, & prelatos alios superiores super haeretica prauitate.

relat. supra pag. 109.

Respondemus non: ut patet in c. Inquisitores, de heret. lib. 6. ubi dicitur sic: Inquisitores haeretice prauitatis, ab Apost. sede, seu alio, vel alijs quibuslibet deputati, de huiusmodi crimine inquirere contra Episcopos, nequeunt, aut eius pretextu procedere contra eos: nisi in litteris commissionis Apostolice, quod hoc possint, continetur expressse. Si tamen Inquisitores ipsi, Episcopos, vel alios superiores Prelatos sciuerint, vel inuenerint circa crimen haereseos commississe, aut eos de hoc diffamatos existere, vel suspectos, id tenebuntur sedi Apostolice nuntiare.

COMMENT. LXXVI.

Privilegium est Episcopalis dignitatis, cui sepe plurimum tributum est, ut inquisitores non inquirant in Episcopos. & tradit Gondissalvus tract. de heret. q. 7. nu. 15. Simancas de cath. instit. tit. 25. nu. 7. & 8. Repert. inquis. verb. Episcopus. §. ad secundum. Carreus tract. de heret. num. 74. vers. prohibentur autem tales, & alij communiter.

Monedi tamen sumus, posse Inquisitores recipere dicta restitum adversos Episcopos, ut eorum delicta sedis Apostolice possint denuntiare, ita Simancas, & Repertorium praecitatis locis: quod & verum puto.

Num. quandoque liceat inquisitoribus id sensisse etiam videtur Ioannes Monachus in c. inquisitores, de heret. lib. 6.

Num. aut aliqui sint casus, in quibus liceat Inquisitoribus, agere adversus Episcopos, non erit inutile

procedere.

investigare, & Repert. Inquisit. verbo Episcopus, §. ad secundum, & Gondissalvus tract. de heret. q. 7. nu. 15. dicitur, quod licet Inquisitores non possint cognoscere de hoc crimine contra Episcopos: si tamen id specialiter illis a Papa committeretur: tunc proculdubio possent procedere. idem Simancas in Enchyridio tit. 8. num. 1. neque de hoc est aliqua dubitatio, cum id expressum esse videatur in dicto c. Inquisitores, de heret. lib. 6. ibi, nisi in litteris commissionis Apostolice, quod hoc possint continetur expressse. haec ibi.

Rursus, si Episcopus haereticus esset suspectus de fugatione inquisitores possent eum incarcerare, ut ad Papam remitteretur: ita dicunt se credere posse fieri Repertorium, & Gondissalvus praecitatis locis.

Quod si verum est, multo magis tunc procederet contra Episcopos, aliquid moliretur, quod in manifestum fidei detrimentum, et fidulum perniciem conuerteretur, ut si haereses predicaret, & fideles seduceret, aut quid simile graue, & horredum patrairet: tunc enim expediret Episcopos capere, & custodire, donec Romanus Pontifex certior redderetur.

Ceterum, quia video generaliter prohiberi Inquisitoribus, ne contra Episcopos procedant. c. Inquisitores, de heret. lib. 6. & generaliter causa criminalis grauioribus etiam haeresis contra Prelatos sedi Apostolice referuntur, ut sancit concilium Trident. sess. 24. de reform. c. 5. parvissime, & rarissime videtur est hac facultate, nec aliquid moliedum puto in hac causa contra Episcopos, nisi ex vrgentissimis, & exquisitissimis considerationibus, & cauere oino debent inquisitores ne pretextu superioris sententiae, & facultatis aliquid committant incautum, ne quod in amplificationem fidei est concessum, in detrimentum ministrorum eius conuertatur, itaque ubi tales casus acciderint, si consulere Papam commode non possunt, prudentissime id gerant, quod fidei seruiorem, & utilitatem respiciat, & caueant ne scandalum aliquod inde ruinosum consequatur.

Item quod de Episcopis diximus, eadem putamus habere locum ob eisdem causas in officialibus, & nuntijs sedis Apostolice aduersus quos ob reverentiam, & dignitatem Apostolicam nec temere, nec facile in hoc casu procedendum.

Num. aut vice versa non possit Episcopus, procedere contra inquisitorem, grauis est quaestio, de qua Emericus paulo post quaest. 30. ubi dicam.

Sed ad Episcopos reuertor, quorum huiusmodi causa si quandoque necessario extra Romanam curiam committenda sint, quibus personis committi debeant, & quanta cum cautela id fieri debeat, diligenter caui concilium Trident. sess. 24. de reform. c. 5. et sine committatur, sine non committantur, semper diffinitiva sententia sanctissimo domino Papae reservatur.

Illud postremo adiungas, quod Pius Papa V. Romano sancit per extraneitatem incipien. Romanus Pontifex, anno Domini MDLXIII. ut scilicet Reuerendissimi Cardinales Inquisitores generales in vniuersa Republica Christiana procedere possint contra Episcopos, & quoslibet alios Prelatos, & quibus ibi, eosque moneant, citent, & requirant, ut intra certum terminum personaliter compareant, idque sub grauibus poenis in dicta extraneitatis contentis